

Nõgiaru Lasteaed

ÕPPEKAVA

1.LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Nõgiaru Lasteaed (edaspidi lasteasutus) töötab eelkooliealistele lastele hooldu ja alushariduse omandamist võimaldava õppeasutusena HTM poolt väljastatud koolitusloa nr 4400HTM alusel. Lasteasutus juhindub oma tegevuses EV haridusseadusest, Haridusministeeriumi, Nõo Vallavolikogu- ja valitsuse õigusaktidest, Nõgiaru Lasteaia põhimäärusest, arengukavast ja õppekavast

1.1.Üldinfo

Nõgiaru Lasteaed: **Aadress:** Nõo 10 Nõgiaru, Nõo vald, 61601 Tartumaa

Telefonid: 5323672 üld telefon **e-mail:** nogiaru@nvv.ee

kodulehekül: www.nogiarulasteaed.ee

Teeninduspiirkond: Nõo valla territoorium ja selle ümbrus (vastavalt valdade vahel sõlmitud kokkulepetele)

Rühm: 1 liitrühm (2-7a)

Lasteaia pidaja aadress: Nõo Vallavalitsus Tartumaa,61601, Nõo. Voika 23 ,

Lasteaed on avatud: Tööpäevadel 7.00- 18.30

Keel: eesti keel

Koolitusluba nr 4400HTM on välja antud 21.12.2006 ministri käskkirja nr 1061 alusel

1.2. Lasteasutuse eripära

Laste arengu suunamine läbi looduse, kodukoha traditsioonide, eesti rahvakultuuri tähtpäevade. Lasteaias tegeldakse süvendatult loodusteemaga, oluline osa on õues-õppel

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU

2.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

- ✘ Lapsed arenevad järjepidevalt ja mitmekülgelt koostöös kodu ja lasteaia
- ✘ Lapsed arenevad kehaliselt, vaimselt, sotsiaalselt, kõlbliselt ja esteetiliselt
- ✘ Lapsed mõistavad ümbritsevat maailma ja tunnetab terviklikku maailma
- ✘ Lapsed hoiavad looduskeskkonda ja on tuttavad keskkonnasäästliku mõtteviisiga
- ✘ Lastel huvi hankida teadmisi ja saada kogemusi ümbritseva elu, looduse ja ühiskonna nähtuste kohta
- ✘ Lapsed arenevad mängu kaudu
- ✘ Laste arengut soodustav turvaline keskkond ja eduelamused panevad aluse positiivsele ellusuhtumisele
- ✘ Lapsed teavad, et inimene on suurim väärtus, teavad kuidas suhtuda kiusamisse
- ✘ Lastel eakohane sotsialiseerumine
- ✘ Lastel tagatud koolivalmidus

2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted ja ülesanded

Nõgiaru Lasteaias lähtutakse kogu õppe- ja kasvatustegevuses lapsest ja tema vajadustest. Iga laps on eriline ja tähtis. Nõgiaru Lasteaed toetab iga lapse omapära ja iseärasusi. Iga laps õpib erinevalt, need on väga individuaalsed protsessid. Täiskasvanul on sealjuures toetav, abistav ja nõustav funktsioon.

- ✘ Õppe- ja kasvatustegevus lähtub lapse individuaalsusest: arvestatakse lapse võimeid, keele- ja kultuuritausta, vanust, sugu ja arengupotentsiaali ning on suunatud kaasaja tingimustele vastava arengukeskkonna kujundamisele. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.

- * Õppe-kasvatustegevus seostatakse kodukohalooduse ja asustusega, et õpitavaga tutvuda loomulikus keskkonnas.
- * Pedagoogid on lapse arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad. On loodud võimalused uurimiseks, eneseteostamiseks, oma tunnete väljendamiseks ja tunnustuse saamiseks. 4.Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Laste kaasatakse tegevuse kavandamisse, julgutatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.
- * Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine.
- * Tervislikud eluviisid, puhas looduskeskkond, eestimaine toit.
- * Laste ja teiste inimeste väärustamine. Lastevaheliste suhete kujundamine. Väärtuskasvatus. Kiusamisvaba keskkonna loomine
- * Lapse loovuse toetamine.
- * Tolerantsus erisuste suhtes - erivajadustega arvestamine.
- * Väärtustatakse eesti kultuuri, kultuuritraditsioone, tähtpäevi ning arvestatakse teiste kultuuride eripäradega.
- * Lasteasutuse tegevus on lapsevanematele avatud. Tihe koostöö lapsevanematega – nõustamine, kaasamine rühma tegevustesse.

2.3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu ja põhimõtted valdkonniti

Õppe- ja kasvatustegevuste aluseks on Vabariigi Valitsuse 29. mai 2008.a. määrus nr 87 „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“, lasteasutuse õppekava, lasteasutuse aasta tegevuskava. Rühma planeeritud õppe- ja kasvatustegevused toimuvad nädalakavade alusel. Lasteasutuse õppekava ning tegevuskava on paindlikud (õpetaja võib vajadusel teha muutusi planeeritud tegevustes). Õppekava muudatusettepanekud teeb lasteasutuse pedagoogiline nõukogu.

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Nädala teemal põhinevaid lõimitud tegevusi alustatakse igal päeval HOMMIKURINGIS.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad on: mina ja keskkond keel ja kõne matemaatika liikumine kunst muusika

2.3.1. Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- * mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- * omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- * väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- * väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- * väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- * märkab nähtusi ja muutusi looduses

Õppe – ja kasvatustegevuse valdkonna sisu:

- * sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombad, teised rahvused Eestis, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- * looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- * tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe – ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- * teemade käsitlemisel lähtuda printsiibis: lähemalt kaugemale, kergemalt raskemale;

- * õhutada last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades tal ümbritsevat tajuda erinevate meelte ja aistingutega: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides ning kuulates helisid;
- * lõimitakse erinevaid tegevusi;
- * õhutada last ümbritseva kohta küsimusi esitama ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;
- * suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama ning hoolivalt ja heaperemehelikult käituma;
- * teemade käsitlemisel läbivõetut järjekindlalt korrata ja kinnistada;

2.3.2. Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- * tuleb toime igapäevases suhtluses;
- * kasutab kõnes õiget hääldust;
- * tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna sisu:

- * keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- * suhtlemine, jutustamine, kuulamine;
- * lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- * kõne arendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- * lapse kõne arengut toetatakse kõigis tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud);
- * suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- * õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi seostatult mängude ja igapäevategevustega.

2.3.2.1. Eesti keel kui teise keele õpe mitte-eesti kodukeelega lastele:

- * toimub lõimitud tegevuste kaudu.
- * vajadusel koostatakse lapsele individuaalne arenduskava.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- * tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- * soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- * tunneb ära ja saab aru lihtsamatest eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- * kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna sisu:

- * kuulamine;
- * kõnelemine;
- * Eesti kultuuri tutvustamine.

Põhimõtted:

- * üks inimene üks keel;
- * järjepidevus – pidev õpitu kordamine erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides;
- * õppimine mängu kaudu;
- * lapsekeskne ruumikeskkond;
- * perekonna osalus; individuaalsuse arvestamine.

2.3.3. Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- * rühmitab esemeid ühe - kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- * järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;

- * tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi;
- * mõtestab loendamise tegevust ja seoseid arvude reas;
- * mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- * suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
- * näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna sisu:

- * hulgad, loendamine ja arvud;
- * suurused ja mõõtmine;
- * geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- * suunata last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama ning selles orienteeruma;
- * seostada erinevad tegevused (mäng, vaatlused, vestlused, igapäevatoimingud) matemaatikaga;
- * toetada üldistusteni jõudmist vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

2.3.4. Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- * tunneb rõõmu loovast eneseväljendamisest;
- * kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- * vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- * kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- * kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- * vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna „kunst“ sisu on:

- * kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- * kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- * tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- * kunstiteoste vaatlemine

Põhimõtted:

- * anda lapsele võimalus saada eduelamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada enda maailmanägemist;
- * kasutada teemasse sisse elamiseks erinevaid meetodeid/võimalusi (mäng, muusika, lastekirjandus jne);
- * korraldada kunstitegevusi ka õues ning teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana;
- * toetada lapse loomulikku huvi kunstitegevuste vastu;
- * toetadalapse isikupära; valikuvabaduse, otsustamisjulguse, iseseisvuse kujundamine.

2.3.5. Muusikaõpetus

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- * tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- * suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- * suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- * suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna „muusika“ sisu on:

- * laulmine;
- * muusika kuulamine;
- * muusikalis-rütmiline liikumine;
- * pillimäng.

Põhimõtted:

- * kujundada ja arendada lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- * arvestada lapse individuaalseid eeldusi, tagada eduelamus ja tunnustus;

- * lõimiva tegevusena integreerida muusikategevused teiste õppe- ja kasvatustegevuste valdkondadega;
- * lapse eale jõukohase tegevuse valik.

2.3.6. Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- * tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- * suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- * mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- * järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna liikumine sisu on:

- * liikumisalased üldteadmised;
- * põhiliikumised;
- * liikumismängud;
- * erinevad spordialad;
- * tants ja rütmika.

Põhimõtted:

- * laste huvi ja aktiivsuse rakendamine tervislike eluviiside kujundamiseks;
- * tegevuse mängulisus ning täiustamine erinevate vahendite, võtete ja meetoditega;
- * enesekindluse ning positiivsete isiksuseomaduste kujundamine;
- * tervislike eluviiside väärustamine.

2.3.7. Terviseedendus

Õppe ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- * Laste tervise edendamine on laste tervise väärtustamine ja positiivse tervise suurendamine. See on planeeritud ja teadlik sekkumine, mille kaudu on võimalik parandada laste vaimset ja füüsilist samuti sotsiaalset tervist ning ennetada haigestumist:
- * tervisliku eluviisi kujunemine
- * lapse tervise säilimine, hoidmine, tugevdamine
- * haigestumise ja krooniliste haiguste väljakujunemise vähendamine
- * igale lapsele võimetekohaseks arenguks vajalike tingimuste loomine

Terviseedendus on integreeritud erinevate õppevaldkondade vahel.

Põhimõtted:

- * aktiivne ja rõõmus laps
- * hoolimine ja varajane märkamine
- * lapsest lähtuv õpiprotsess
- * tervislike eluviiside ja aktiivse liikumise väärtustamine ja kujundamine
- * lapse sujuva ülemineku lasteaiast kooli toetamine
- * koostöö koduga
- * lapse arengule ja tervisele soodsate tingimuste loomine

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika.

Sotsiaalne keskkond:

- * Mina: nimi, laps, poiss, tüdruk; tunne iseennast; lapsepõlv: laps kasvab, sünnipäev; lapse õigused;
- * Perekond ja sugulased: ema, isa, õde, vend, vanavanemad; erinevad põlvkonnad, eluviisid ja kombad; inimese eluring: sünd ja surm; noored ja vanad; lapsed ja täiskasvanud;
- * Kodu: kodukoht: linn, tänav; kodumaja, koduõu, kodused tegevused, koduloomad;
- * Lasteaed: lapsed, kasvatajad, suhted; sõber; mänguasjad, tegevused;
- * Kool: lapsed, õpetajad; õppimine, õppevahendid;
- * Täiskasvanute tegevus kodus ja tööl. Ametid, elukutsed, tööd; töö: vastutus ja kohustused, tasu.
- * Kodumaa: rahvus ja emakeel; rahvushümn, -lipp, -lill, -lind; teised rahvused Eestis

- * Teised maad ja rahvad: lähemad naabrid, nende tavalisemad nimed, tavad; lapsed mujal maailmas;
- * Tähtpäevad, pühad ja kombed;
- * Üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid.
- * Sõprus ja abivalmidus: tunded, abivalmidus.
- * Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus. Suhtumine erinevustesse. “Kui näed viga laita, tule ja aita!”

Tehiskeskkond:

- * Ehitised, kodumasinad ja seadmed (tehnika) – keerukad ja lihtsad, abilised ja ohuallikad; sõidukid; jäätmed;
- * Tervise väärtustamine;
- * Hammaste tervishoid;
- * Tervislik toitumine
- * Inimkeha tundmine
- * Ohutus ja turvalisus; kasulik ja kahjulik,

Looduskeskkond :

- * Kus me elame ja vajame puhast loodust, puhast õhku ja puhast vett.
- * Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seened ja putukad.
- * Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv ja areng.
- * Linnud: välimus ja käitumine erinevatel aastaegadel, väliskuju, värvus, toitumine; pesa ehitamine; järglaste kasv ja areng;
- * Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv ja areng.
- * Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv ja areng.
- * Kalad ja kahepaiksed: elupaigad, eluviisid, välimus, kasv ja areng.
- * Põhja- ja lõunamaa loomad ning linnud, öö- ja päevaloomad ning -linnud;
- * Öö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses.
- * Aastaajad nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused.
- * Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused: tuul, sademed, temperatuuri muutumine;
- * Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev suhtumine.
- * Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele.

Liiklus:

- * Valgusfoor ja tänava ületamine;
- * Liiklusmärgid, tänaval liiklemine;
- * Sõidukid;
- * Helkur, turvatool/-iste ja turvavöö.

3. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÖPPEKAVA LÄBIMISEL

3.1. Mina ja keskkond. Lapse arengu eeldatavad tulemused

3 aastane laps:

- * oskab nimetada oma ees- ja perekonnanime;
- * teab, kas ta on poiss või tüdruk, oskab määratleda oma vanust;
- * nimetab oma pereliikmeid, teab õdede-vendade nimesid;
- * oskab nimetada oma lasteaia nime ja kirjeldada ümbritsevat ruumikeskkonda ning kaaslasti;
- * oskab nimetada pereliikmete koduseid toiminguid, matkib lihtsamaid töövõtteid;
- * osaleb jõukohasel viisil laste ja täiskasvanute tegevuses tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulmine jne); oskab nimetada pühadega seotud tegevusi;
- * tunneb Eesti lipu värve;
- * nimetab tuntumaid toiduaineid;
- * teab hammaste hooldamise vajalikkusest ja oskab hambaid harjata täiskasvanu abiga;
- * oskab nimetada kehaosi: pea, käed, jalad, suu, nina, kõrvad, silmad jne;

- * kasutab üldlevinud viisakussõnu (tere, tänan, palun jne);
- * oskab märgata kaaslast, vajadusel teda lohutada;
- * tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused;
- * oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja -elektroonikat;
- * oskab küsimise korral nimetada sõidukeid;
- * leides loodusest prahti, toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott vms);
- * nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid);
- * tunneb rõõmu looduses viibimisest;
- * oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud;
- * oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi;
- * teab loomade elupaiku (mets, inimeste juures, veekogu);
- * oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane, liblikas);
- * eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse järgi;
- * oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli;
- * oskab küsimise korral iseloomustada ööd ja päeva;
- * oskab nimetada aastaegadele iseloomulikke nähtusi ning iseloomustada ilmastikunähtusi;
- * mõistab loodushoiu vajalikkust;
- * teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu

5 aastane laps:

- * oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (poiss/tüdruk);
- * kirjeldab oma perekonda;
- * oskab kirjeldada oma kodu: eramu, korter, talumaja jne;
- * nimetab kodu asukoha linnas - külas - asulas
- * kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja oskab nimetada oma kohustusi nende hulgas;
- * teab lasteaia nime;
- * oskab kirjeldada enda ja kaaslaste tegevusi ja mängu;
- * nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- * teab oma, võõra ja ühise tähendust;
- * nimetab eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- * järgib üldtunnustatud käitumisreegleid;
- * märkab kaaslast ja oskab teistega arvestada;
- * oskab kirjeldada inimeste erinevusi;
- * oskab kirjeldada ümbritsevat keskkonda;
- * kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet;
- * kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet; oskab ühissõidukis käituda;
- * nimetab tervist hoidvaid tegevusi;
- * järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hammaste hoidmist ja hooldamist;
- * tunneb tervisliku toitumise aluseid;
- * teab ohuallikaid ümbritsevast keskkonnast, järgib ohutusnõudeid;
- * kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- * kirjeldab inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aasta;
- * nimetab kõiki aastaaegu;
- * nimetab ja kirjeldab ilmastikunähtusi;
- * suhtub ümbritsevasse hoolivalt ja käitub seda säästvalt;
- * teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust;
- * teab liiklusmärkide tähendusi;
- * teab ohutu liiklemise põhimõtteid

7 aastane laps:

- * tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- * kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- * teab kodust aadressi ja telefoni;

- * nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- * nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- * mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- * oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- * julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- * kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- * järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- * suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- * kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- * kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites; ööpäev, nädal, aastaring;
- * selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- * selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- * mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- * kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- * teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

3.2. Keel ja kõne Lapse arengu eeldatavad tulemused

2 aastane laps:

- * suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal;
- * eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut;
- * kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamine) koos üksikute sõnadega;
- * vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälsuse või 1-2 sõnalise ütlusega;
- * kasutab tuttavas situatsioonis jar tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 sõnalisi lauseid;
- * kasutab üksikuid käände- ja pöördevorme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusüna 3.pööre);
- * kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis;
- * väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus (ei taha), kuuluvus (tädi, lusikas), asukoht (siia), omadus (auto katki), subjekt-objekti suhe (issi anna pall);
- * kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis;
- * kasutab nimi ja tegusõnu, ase- ja määrsõnu (nt siia, seal, nii);
- * mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras;
- * hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna;
- * hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid, nt a,e,i,o,u,p,m,t,l;
- * vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.

3 aastane laps:

- * osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajadusel rohkem kui ühe lausungiga;
- * kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist;
- * kommenteerib enda ja/või kaaslase tegevust 1-2 lausungiga;
- * mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega;
- * loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust;
- * mõistan ning kasutab tuttavas situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid;
- * kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme;
- * kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (nt joonista, istu);
- * kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (nt laulavad, sõidab);
- * kasutab kõnes õigesti tegusõna *ma-* ja *da-*tegevusnime;
- * kasutab nimisõnu, mis väljendavadtjutavaid objekte, nähtusi;

- * kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kogu puutunud;
- * kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu;
- * kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt lapsed);
- * kasutab tagasõnu (all, peal, sees, ees, taga) ruumisuhete tähistamiseks;
- * kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu õiges vältes jar silbistruktuuris;
- * hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla *r, s, k, õ, ü*);
- * vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid:keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte;
- * kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste;
- * eritab kuulmise järgi tuttavais häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (kass-tass jne), osutades pildile või objektile.

4 aastane laps:

- * algatab ise aktiivselt suhtlust;
- * suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses;
- * küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta;
- * kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust 2-3 lausega;
- * räägib 2-3 lausega mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest;
- * jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi;
- * kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid;
- * kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (*sidesõnad ja, aga*);
- * kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme;
- * mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt *puud, linnud*);
- * kasutab kõnes objektide osade/detailide nimetusi (nt *käpad, saba, rool*);
- * kasutab kõnes mõningaid liitsõnu ja tuletisi;
- * kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris;
- * hääldab sõnas õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt *-nt, -lt; -mp* jne);
- * tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas;
- * tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti;
- * matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades pliatsi või kriidiga;

5 aastane laps:

- * algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (Nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?);
- * kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust;
- * kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid;
- * kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust;
- * annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega;
- * jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga;
- * loeb peast kuni 4 realisi liisusalme/luuletusi;
- * mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemustega;
- * kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid;
- * kasutab kõnes *-nud ja -tud* kesksõnu;
- * kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur-suurem);
- * kasutab tingivat kõneviisi;
- * ühildab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele);
- * kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses;
- * kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt pikk-lühike)

- * kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi jar hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt kaval, arg jt);
- * kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu: *hommik, päev, õhtu, öö*;
- * moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nuga õuna koorimiseks – õunanuga vm);
- * hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- * hääldab õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu;
- * hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes sõnades;
- * hääldab õigesti sagedasti kasutatavaid võõrsõnu (*diivan, banaan*);
- * tunneb kuulatse iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (va häälikuühendites);
- * kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul);
- * kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega.

6 aastane laps:

- * räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta;
- * kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja;
- * püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutustega;
- * annab edasi kuulnud teksti, sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste abil;
- * jutustab pildi või kogemuste põhjal seotud lausungitega;
- * jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega *ja siis, siis, ja*;
- * suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab hinnanguid;
- * kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (nt saab lauljaks, jookseb kivini);
- * märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes ning osutab neile;
- * kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (loetakse, pesti);
- * kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu *eile, täna, homme*;
- * kaustab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu (nt *jookseb, lippab, sibab*);
- * mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (nt *joonistaja, joonistus, jooneline*);
- * kasutab õigesti sihituid ja sihilisi tegusõnu (nt *veereb-veeretab; sõidab-sõidutab*);
- * nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna;
- * kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu;
- * häälib täiskasvanu abiga 1-2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu;
- * määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas;
- * kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (nt *koli-kolli (IIIv); koli-kolli (IIv); koli-kooli (IIv)*);
- * loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt tänavanimed, sildid).

7 aastane laps:

- * kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid sõltuvalt suhtluseesmärkidest;
- * valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast;
- * mõistab kaudseid ütlusi;
- * jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid;
- * tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info;
- * räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib väliskõnes tuttavaid tegevusi);
- * laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti;
- * jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti;
- * kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: *arstina*);
- * kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhete väljendamiseks: *hommikust õhtuni*);

- * kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt *palju linde, konni, autosid*);
- * kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu;
- * kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (nt ..., sest et...), tingimust (kui...siis), eesmärki;
- * selgitab kuulnud kujundlike väljendite (nt kevad koputab aknale)tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemustega seotus näiteid;
- * kasutab kõnes mõningaid abstrakste tähendusega sõnu;
- * kasutab kõnes inimesi ja inimeste tegvust iseloomustavaid sõnu;
- * liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu;
- * kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu;
- * mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (tähtpäevad, sõidukid, elusolendid);
- * kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu;
- * hääldab õigesti võõrhäälikuid (f,š) tuttavates sõnades;
- * nimetab ja kirjutab enamikke tähti;
- * veerib 1-2 silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi ja eksib sageli;
- * häälib õigesti 1-2 silbilisika sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu;
- * kirjutades märgib õigesti 1-2 silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri;
- * eristab häälikuühenditasõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut;
- * jagab kuulnud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid;
- * muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri;
- * tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.

Mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti õppekeelega rühmas

Esimene poolaasta:

- * tunneb huvi eesti keele vastu;
- * kuulab ja tajub eesti keele kõla;
- * reageerib tegevustes kasutatavatele lihtsamatele korraldustele;
- * tunneb ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid tuttavas kontekstis ning mõistab neid;
- * tunneb lihtsamaid viisakusväljendeid;
- * näitab huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu;
- * kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks;
- * näitab üles huvi suhtlemise vastu ning vajaduse korral loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega;
- * hääldab järele kuulnud sõnu;
- * tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu;
- * teab ja oskab nimetada, mis riigis ta elab;
- * tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu.

Teine poolaasta:

- * reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele;
- * kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist;
- * kuulab ning suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu eestikeelset seletust;
- * mõistab esitatud küsimusi;
- * tunneb ära õpitud sõnad ning väljendab ja mõistab neid;
- * kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga;
- * kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides;
- * oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid;
- * kõneleb õpitud sõnavara piires ning suudab algatada ja lõpetada vestlust;
- * kasutab lihtsaid fraase ja lihtlauseid;
- * oskab vastata küsimustele õpitud sõnavara piires;
- * hääldab õpitud sõnu õigesti;

- * oskab Eesti rahvussümbolitest nimetada ning kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu;
- * oskab nimetada mõnd Eestis tähistatavat riiklikku ja rahvuslikku tähtpäeva.

Järgnev periood (kuni kooliminekuuni):

- * mõistab etteeloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti sisu;
- * tunneb ära uued õpitud sõnad, mõisted ja väljendid ning mõistab neid;
- * saab aru baassõnavara ulatuses;
- * räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb endale olulistel teemadel;
- * teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu;
- * vastab küsimustele ja oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi;
- * osaleb õppes aktiivselt;
- * valdab aktiivselt baassõnavara rutiintegevuste ja läbivõetud teemade ulatuses;
- * suhtleb iga päev eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles ning osaleb aktiivselt mitmesugustes tegevustes ja mängudes;
- * hääldab uusi õpitud sõnu õigesti;
- * nimetab eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone.

3.3. Matemaatika Lapse arengu eeldatavad tulemused

3 aastane laps:

- * rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju suurus vms) järgi hulgaks;
- * leiab erinevate esemete hulgast *palju* ja *üks*;
- * loendab asju kolme piires ja vastab küsimusele *mitu on?*
- * näeb ja leiab esemetes erinevusi;
- * leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti või sisseasetamise teel;
- * kompimise- veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu;
- * vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus;
- * orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub *ülal-all, kõrval, ees-taga*

4 aastane laps:

- * otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka;
- * paaride moodustamisega (üksühesesse vastavusse seadmise) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades *sama palju, ühepalju ehk võrdselt*;
- * loendab 5 piires ja *tunneb* arvude rida 5-ni;
- * võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem-väiksem), pikkuse (pikem-lühem), laiuse (laiem-kitsam) järgi ning kasutab mõisteid;
- * eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt;
- * leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid;
- * eristab *hommikut* ja *õhtut* (kirjeldab tegevusi);
- * määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: *ülal-all, ees-taga*.

5 aastane laps:

- * rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel;
- * võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on *rohkem kui, vähem kui*;
- * tutvub arvudega 10-ni;
- * järjestab esemeid kõrguse järgi (*kõrgem-madalam*);
- * järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse, kõrguse järgi;
- * näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast;
- * teab ööpäeva osi *hommik-päev-õhtu-öö*; kirjeldab tegevusi ja sündmusi *eile-täna-homme*;
- * määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes ja vasakut ja paremat poolt

6 aastane laps:

- * loendab 12-ne piires, teab arvude rida 12-ni;
- * oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu;

- * tunneb numbrimärke;
- * võrdleb arve (*on suurem kui, on väiksem kui*);
- * paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab;
- * võtab ühest hulgast ära esemeid ja lahutab;
- * järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi;
- * leiab vaadeldavast objektist silma järgi *suurema-väiksema-sama suure* ning kontrollib objekte kõrvutades; hindab kaugust silma järgi;
- * mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga;
- * järjestab raskuse ja paksuse järgi;
- * koostab mustreid, laob pilte kujunditest;
- * rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi;
- * kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi;
- * eristab mõisteid *kiiresti - aeglaselt, varsti, hiljem, kohe*;
- * määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: *all-peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal*;
- * orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.

7 aastane laps:

- * mõtestab arvude rida 12-ni;
- * liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =);
- * oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi;
- * teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte (cm, m, km), massimõõtu (kg) ning mahumõõtu (liiter); rahaühikuid (kroon, sent) ning kasutab neid mängutegevustes;
- * mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga;
- * eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk);
- * teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja -päeva;
- * määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava;
- * kasutab kõnes õigesti sõnu *enne, praegu, hiljem-varem, noorem-vanem*;
- * orienteerub tasapinnal (paberil).

3.4. Kunst Lapse arengu eeldatavad tulemused:

3 aastane laps:

- * tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest;
- * leiab kritselduste hulgast nime(tuse) andmist või loo jutustamist värvivaid kujundeid;
- * leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi;
- * kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid;
- * õpetajat jäljendades rullib ja veeretab voolimismaterjale;
- * teeb jäljendeid pehmesse voolimismaterjali;
- * tekitab iseseisvalt jämedate joonistamismaterjalidega (rasvakriidid, pliiatsid) erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni) püsides paberi piirides;
- * tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu;
- * trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega;
- * vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga;
- * kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke;
- * katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid;
- * vaatleb pilte, näidistoid ja ramatu illustratsioone ning vastab küsimustele;
- * näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.

5 aastane laps:

- * kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks;
- * jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest;

- * kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt;
- * valib mõtete teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid;
- * võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat;
- * koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks;
- * kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeoluga sobivate motiividega;
- * valib kaunistusmotiivi kannab juhendamisel šabloonile või templi abil selle omavalitud kohale esemel;
- * õõnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades;
- * muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades;
- * nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid;
- * ühendab voolitud detaile omavahel;
- * jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks;
- * joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust;
- * kasutab joonistusvahendeid liigse surveta;
- * võtab pintsli vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu;
- * teeb objektidele väiksemaid detaile pintsli vajutuste ja -tõmmetega;
- * ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt;
- * rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest;
- * lükib paelale, traadile vms auguga esemeid;
- * valib meelepäraseid meisterdamisvahendeid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö;
- * vaatleb omaalgatusel raamatuillustatsioone ja kunstiteoseid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamusi;
- * jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud;
- * suhtub heasoovlikult kaaslaste töödessa.

7 aastane laps:

- * kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks;
- * püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades;
- * jutustab temaatilistes töödestegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja- kohast;
- * rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga;
- * tunneb ümbritsevas erinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone;
- * märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata;
- * kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset;
- * selgitab omavalmistatud esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib;
- * aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi;
- * kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale;
- * valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid;
- * niisutab voolingute ühenduskohti voolingu tugevdamiseks;
- * kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt;
- * värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda;
- * sobitab pindu kattes heledamaid ja tumedamaid, peeni ja jämedaid jooni;
- * segab värve uute toonide saamiseks;
- * kasutab töös eri jämedusega pintsleid;
- * väldib värvide määrdumist;

- * kasutab töös nii pintsli otsa kui külge;
- * kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne;
- * valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtted;
- * valmistab lihtsa mänguaja täiskasvanu tegevust matkides;
- * märkab teoseid või ümbruses olevaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu;
- * fantaseerib või jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast;
- * kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

3.5. Muusika Laste arengu eeldatavad tulemused:

3 aastane laps:

- * kuulab ja jälgib õpetaja laulu;
- * sooritab koos õpetajaga lihtsamaid liikumisi vastavalt laulu tekstile;
- * tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast;
- * mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulatud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi);

4 aastane laps:

- * huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid silpe, sõnu, laululõike);
- * osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa);
- * liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit;
- * reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vmt);
- * mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, randmekuljustel, väikesel trummil jar marakal.

5 aastane laps:

- * laulab rühmaga samas tempos;
- * laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule;
- * väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu;
- * tantsib, kasutades eakohaseid liikumiselemente;
- * osaleb laulumängudes;
- * kuulab laulu ja muusikapala;
- * väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega;
- * tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule;
- * mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise jar laulmise saateks;
- * eristab kuulates neid tämbri järgi.

6 aastane laps:

- * Laulab väljahingamisel loomuliku häälega;
- * esitab laule rühmaga samas tempos;
- * laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule;
- * mudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal, arvestades pulssi ja meetrumit;
- * esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente;
- * kuulab laulu ja muusikapala huviga;
- * väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu;
- * mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille;
- * mängib rütmisaateid laste riimidele ja -lauludele;
- * ansambli mängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.

7 aastane laps:

- * laulab ilmekalt eakohaseid rahva- ja lastelaule;
- * esitab laule nii rühmas kui ükski;
- * väljendab ennast lovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele;
- * sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiakuga; kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt;
- * kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara;
- * näitab tegevustes üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuulnud palade suhtes;
- * oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele; mängib pilliansambelis.

3.6. Liikumine Lapse arengu eeldatavad tulemused:

2 aastane laps:

- * sooritab harjutusi aktiivselt;
- * liigub õpetaja juhendamisel ohutult;
- * ronib ja roomab üle ja läbi väikeste taksituste;
- * kõnnib piiratud pinnal;
- * säilitab kõndides ja joostes sihi;
- * hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda;
- * mängib koos juhendaja ja kaaslastega kõnni- ja jooksumänge;
- * sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi;
- * jookseb veereva vahendi järel;
- * istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes;
- * kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil;
- * sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi;
- * mängib vabamängus iseseisvalt.

3 aastane laps:

- * valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided;
- * arvestab rühmakaaslaste aktiivses tegevuses;
- * sooritab põhiliikumisi;
- * säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal;
- * mängib matkiva sisuga 1-2 reeglina kõnni- ja jooksumänge;
- * mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu;
- * sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega;
- * teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ka kaaslastega;
- * teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi;
- * veab tühja kelku;
- * sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla;
- * kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi;
- * sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos;
- * matkab õpetajaga või vanematega looduses;
- * teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.

4 aastane laps:

- * sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi;
- * järgib meeldetuletamise korral hügieeninõudeid;
- * sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes;
- * teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi;
- * mängib 2-4 reeglina liikumismänge;
- * sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni;
- * hoiab oma kohta erinevates rivistumistes: kolonnis, ringis, viirus;
- * sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi;

- * plaksutab ja liigutab vastavalt rütmile;
- * algatab iseseisvalt mängu; tegusteb iseseisvalt lasteaia õuealal.

5 aastane laps:

- * nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi;
- * teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas;
- * õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise;
- * kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes;
- * sooritab tasakaalu nõudvaid harjutusi;
- * teeb harjutusi väikevahenditega;
- * mängib kollektiivseid võistlusmänge;
- * osaleb jõukohastes teatevõistlustes;
- * tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu;
- * teeb vahenditega harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti;
- * valitseb oma liigutusi koordineeritult ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes;
- * sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi;
- * veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast;
- * kelgutab mäest alla, täites lisäülesandeid;
- * suusatamisel kasutab libisemist;
- * mängib veemänge ega karda vett;
- * jäljendab liikumisega erinevaid rütme;
- * liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele;
- * liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt;
- * kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt;
- * sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.

6 aastane laps:

- * osaleb lasteaia spordipäeval;
- * talub kaotust võistlusmängudes;
- * teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires;
- * mõistab hügieeninõuete olulisust;
- * õnnetuse või ohu korral teab, kuidas appi kutsuda täiskasvanu;
- * käsitsev väikevahendeid aktiivses tegutsemises;
- * ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisäülesandeid;
- * käsitseb mängu- spordivahendeid loovmängudes;
- * vaitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu;
- * säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu;
- * kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga;
- * kasutab lihtsamaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides;
- * suudab sõita tõukerattal ja kahe rattalise rattaga, suusatada ning kelgutada.

7 aastane laps:

- * nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase nime;
- * keskendub sihipäraselt kehalisele tegevusele;
- * liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest;
- * peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust;
- * sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised;
- * säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu;
- * kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- * võistleb kombineeritud teatevõistlustes;
- * mängib sportlike elementidega mänge (korvi visked, jalgpall jne);
- * organiseerib ise liikumismänge;

- * kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- * valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval;
- * orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene;
- * sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi;
- * osaleb kelguvõistlustel (kaugusele ja täpsusele);
- * sõidab nõlvakust alla põhiasendis;
- * suusatab koordineeritud liikumisega;
- * sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega;
- * liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele;
- * väljendab liikumise kaudu emotsioone;
- * kasutab liikudes loovalt vahendeid;
- * tegutseb iseseisvalt koduümbruse spordi- ja mänguväljakul;
- * mängib lihtsamaid maastikumänge.

3.7. Tervisekasvatus

2 aastane laps:

- * Teab lihtsamaid korra ja puhtuse harjumusi
- * Hoiab lusikat õiges? (õigesti) käes, joob tassist
- * Sööb supi juurde leiba
- * Lahkub laua juurest peale söömise lõpetamist
- * Peseb ja kuivatab käsi ja nägu
- * Võtab jalast jalanõud, püksid
- * Teab kus asub riidekapp, käterätt, voodi

3aastane laps:

- * Meeldib liikuda, tunneb huvi spordi vastu
- * Tegutseb ilma täiskasvanu abita
- * Kasutab viisakusväljendeid täiskasvanu abiga
- * On üsna iseseisev riietumisel, oskab abi paluda
- * Oskab märgata puhtust enda ümber ja oma välimuses
- * Teab ohtudest mis kaasnevad liikumisele
- * Teab mis on hea ja missugune sobimatu käitumine
- * Istub rahulikult söögilauas, sööb lusika ja kahvliga
- * Kammib juukseid
- * On heades suhetes kaaslastega
- * Teab mõisteid: mina, poiss, tüdruk, ema, isa, õde, vend
- * Teab kehaosi

4.aastane laps:

- * Lapsel on huvi ümbritsevate inimeste, nende tegevuste ja käitumiste vastu
- * Oskab selgitada küsimuste põhjal nähtuste põhjusi
- * Lapsel kujuneb enesehinnang ja arusaamad heast ja sobimatust käitumisest, täiskasvanute hinnangu alusel
- * Oskab süües lusika või kahvliga tükeldada toitu, kallutab õigesti taldrikut
- * Peseb hambaid
- * Hoiab riided söömise, pesemise, mängimise ajal puhtad

5.aastane laps:

- * Liigub eakohaselt (valitseb liigutusi, kordinatsiooni)
- * Kujuneb enesehinnang
- * Teab tervislikest eluviisidest
- * Teadvustab ohuolukordi, teab kuidas ohte vältida
- * Teab hammaste tervishoiust.
- * Hoolitseb enda puhtuse ja korra eest
- * On omandanud peamised hügieenireeglid ja korraharjumused

- * Tuleb toime riietumisega: nõöbid, lukud, paelad, pandlad
- * Märjad riided paneb ise kuivama
- * Püüab kasutada toidu purustamisel nuga
- * Teab hingamiseliidendeid (nina kopsud) , südame tähtsust
- * Teab ja hoidub ohtudest enda ümber

6.aastane laps:

- * Kujuned oskus leida seoseid põhjuse ja tagajärje vahel
- * On kehaliselt aktiivne
- * Valitseb oma liigutusi ja liikumist mängudes ja tegevustes (ruumis, maastikul, tänaval)
- * Kontrollib oma kehaasendit kõndimisel, istumisel, seismisel, hüppamisel
- * Suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu seletust
- * Teab liikumise kasulikkusest tervisele
- * Oskab soovimatus olukorras öelda „ei“
- * Soovib olla iseseisev
- * Teab kehaosade koostöö vajalikkust
- * Teab toidu teekonda seedeelundites, teab toitumise tähtsust inimese elus
- * Teab ohte kodus, lasteaias, looduses, linnas. Oskab rääkida liikumise vajalikkusest inimestele
- * Teavad mida tähendab tervislik toit
- * Sööb noa ja kahvliga
- * Oskab iseseisvalt määrata pesemise vajadust

4. LASTEASUTUSE ÕPPE JA KASVATUSTEgevuse KORRALDUS

- * Õppeaasta, mil korraldatakse õppe ja kasvatustegevust algab 1. septembril ja kestab 31.augutini. Suvekuudel (juuni, juuli, august) toimub õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade sisu kordamine ja kinnistamine eelkõige läbi mänguliste tegevuste õues. Suvekuude kuutegevuskavad koostatakse 25. maiks.
- * Õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (Vabariigi Valitsuse 29 mai 2008.a. määrus nr 87) lasteasutuse õppekava, mis on seotud arengukavaga, lasteasutuse tegevuskava õppeaastaks, mis on ka rühma tegevuskava.
- * Lasteasutuse tegevuskava järgnevak õppeaastaks arutatakse läbi pedagoogilises nõukogus ja kinnitatakse lasteasutuse direktori poolt enne algava õppeaasta algust (31.august).
- * Arengukavast lähtudes koostavad õpetajad lasteaiategevuskava 31. augustiks.
- * Tegevuskava kinnitab lasteasutuse direktor käskkirjaga.
- * Rühma planeeritud õppe- ja kasvatustegevused toimuvad nädala tegevuskavade alusel, arvestades lasteasutuse päevakava. Rühma õppe- ja kasvatustegevus on vastavuses lasteasutuse riikliku õppekavaga, arvestades rühma laste vanust, arengut ja muud eripära.
- * Õppe ja kasvatustegevuse vormid on: mäng, rühmategevused, valiktegevused alarühmades, individuaalsed tegevused.

4.1. Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise dokumentatsioon

- * Koolieelse lasteasutuse **riiklik õppekava** (Vabariigi Valitsuse 29. mai 2008 määrus nr 87) – määrab kindlaks koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alused, olenemata lasteasutuse õiguslikust seisundist.
- * Nõgiaru Lasteaiategevuskava – alusdokument lasteasutuse aasta tegevuskava planeerimiseks.
- * Lasteasutuse õppeaasta **tegevuskava** (õppeaasta). Tegevuskava rakendab praktiliselt ellu lasteasutuse õppekava.
- * **Rühma tegevuskava** eraldi ei ole, kuna tegemist on ühe- rühmalise lasteaiaga
- * Rühmade **nädalakavad** on rühma õpetajate poolt kavandatud õppe- ja kasvatustegevuste valdkonnad ja õppesisu vastavalt laste vanusele, ühe kuu vältel.

- * Õppe- ja kasvatustöö **päevik**. Rühma pedagoogid täidavad õppe- ja kasvatustöö päevikut vastavalt Haridusministri 18.aprilli 2001.a. määrusele nr 15.

Õppe- ja kasvatustöö päevikus kajastuvad nädala teemale vastavad õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade kaupa päevas tehtavad tegevused:

- * õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted lähtudes õppeaasta tegevuskavast kantakse päeviku algusesse;
- * andmed õppe- ja kasvatustegevuste kohta kannab rühma õpetaja päevikusse iga päev pärast tegevuste läbiviimist. Kirja pannakse tegevused, mis on päeva jooksul läbi viidud, ei sisalda analüüsi;
- * sissekanne on varustatud kuupäeva ja rühmaõpetaja allkirjaga;
- * päevikut täidetakse kogu õppeaasta jooksul (septembrist augustini);
- * päeviku leheküljed on nummerdatud ja direktor kinnitab selle oma allkirjaga;
- * päevikut säilitatakse viis aastat (HM määrus 15; 18.14.2001).

4.2. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

- * Õppe- ja kasvatustegevus rühmas tugineb laste individuaalseid vajadusi arvestavale päevakavale, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.
- * Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel arvestatakse lapse eripära: arengutaset, võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervislikku seisundit ning lapse huve. Lapse kasvades ja arendades lähtutakse õppesisu valikul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest
- * Rühma õppe- ja kasvatustegevuse nädalakavade kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi (nädal) temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil vajadusel teha muudatusi.
- * Tegevuste valikul arvestatakse nii üldoskuste kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste eesmäärke, eri valdkondade sisu ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide, lapsevanemate ja personali kaasamist.
- * Rühma nädalakavad koostatakse kuude lõikes ja esitatakse kinnitamiseks lasteasutuse direktorile 25. kuupäevaks enne järgneva kuu algust.
- * Õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilisest ja turvalisest ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevuses rakendatakse õuesõppe põhimõtteid.

4.3. Lasteasutuse päevakava koostamise põhimõtted

- * Lasteasutuse päevakava on koostatud vastavalt sotsiaalministri 25. oktoobri 1999.a. Määrusele nr 64 „Koolieelse lasteasutuse tervisekaitse-, tervise edendamise, päevakava koostamise ja toitlustamise nõuete kinnitamine.“
- * Vahelduvad laste igapäevatoimingud, mäng, vabategevused ning pedagoogide poolt kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Arvestatud on ka lasteasutuse lahtiolekuajaga.
- * Arvestatakse laste individuaalseid vajadusi, tervislikku seisundit jne.
- * Väikelastele (kuni kolme aasta vanuseni) võimaldatakse vähemalt üks kord päevane uneaeg.
- * Vanematele (3-7 aastat) lastele on tagatud vähemalt üks tund puhkeajaga valikuvõimalustega une või muu vaikse tegevuse vahel.
- * Lapsed viibivad iga päev sõltuvalt ilmastikust 1-2 korda õues.
- * Lasteasutuse **päevakava** kinnitab lasteasutuse direktor iga uue õppeaasta alguses.

4.4. Planeeritud õppe- ja kasvatustegevuste arv nädalas

Õppe ja kasvatustegevuste kavandamine toimub valdkondade kaupa:

- * mina ja keskkond
- * keel ja kõne
- * matemaatika
- * kunst

- * muusika
- * liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	Tegevuskordade arv nädalas	
	Kuni 3 a lapsed	3-7 a lapsed
1. MINA JA KESKKOND	2	3
2. KEEL JA KÕNE	3	4-5
3. MATEMAATIKA	2	3
4. MUUSIKA	2	2
5. KUNST	2	3
6. LIIKUMINE	2	3
KOKKU	13	18-19

4.5. Õppetegevuse kestus

Organiseeritud õppe- ja kasvatustegevuste ajaline kestus:

Laste vanus	Tegevuse ajaline kestus
Kuni 3 aastat	10 – 15 minutit
3-6 aastat	25 minutit
6-7 aastat	35 minutit

5. ÜLDOSKUSED JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

Üldoskuste all käsitletakse:

- * mänguuskused;
- * tunnetus- ja õpioskused;
- * sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

5.1. Mänguoskused

Mäng on koolieelses eas lapse põhitegevus, mille käigus areneb lapse isiksus tervikuna.

Mänguoskus on üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid.

Mängus omandavad esemed ja tegevus uue tähenduse, mis on vastavuses mängu sisu ja ideega.

Oma mängudes kujutab laps ümbritsevat maailma loovalt.

Mängides tunnetab laps sügavamalt ümbritsevat maailma, õpib lahendama mitmesuguseid probleeme ja väljendama oma mõtteid sõnades. Mäng on pidevõppe alus ning iga mängukogemus on ühtlasi õpikogemus.

Mängude liigid:

- * loovmängud – laps valib ise mängu teema, vahendid ja sisu; on mängu algataja;
- * rollimängud – mängija kehastab kellegi (nt arst) rolli ja käitub selle kohaselt. Iga roll sisaldab teatud isiku käitumise ja tegevuse reegleid;
- * ehitismäng – ümbritseva elu kajastamine erinevates ehitistes ja nendega seotud tegevustes;
- * lavastusmängud – nende aluseks on kirjandusteoste sisu edasikandmine;
- * reeglimängud – kindlate reeglite ja struktuuriga (õppe-, laua-, laulu-, liikumis- ja võistlusmängud).

Mängu toetamise põhimõtted:

- * luua mängudeks igakülgsed võimalused;
- * rikastada ja mitmekesistada mängukeskkonda mänguasjade ja -materjalidega;
- * lapse mängu juhendamine toetades lapse iseseisvust, algatusvõimet ja valikuvabadust.

5.1.1. Lapse eeldatavad mängu oskused

3 aastane laps:

- * matkib ümbritsevate inimeste tegevust ja käitumist;
- * oma tegevuses kasutab palju korduvust ja ühelaadsust;
- * kombineerib oma mängus eri allikatest saadud teadmisi ja muljeid;
- * tegutseb mängus vastavalt rollile; hiljem hakkab end nimetama rolli järgi;
- * seostab üksikuid argiolukordi väljamõeldud olukordadega (muinasjutud, filmid);
- * hakkab mõistma mängu sümbolset tähendust, täpsemalt tajuma rollikäitumist;
- * kasutab mängus teadmisi inimestest, tegevustest, esemetest ja nende tähendusest;
- * võrdleb oma toiminguid mängus täiskasvanute omaga tegelikkuses;
- * osaleb nii üksi- kui koosmängus;
- * tegevus muutub sihikindlamaks, kasvavad osavus, tahtejõud ja kujutlusvõime; mäng muutub järk-järgult püsivamaks;
- * eristab, kirjeldab ja nimetab mängus esemeid erinevate tunnuste järgi;
- * tähelepanu lühiajaline;
- * tunneb rõõmu oma tegevusest.

5 aastane laps:

- * oskab ühendada mängus eri allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid;
- * on mängus iseseisev, omandab rollimängus rollile iseloomuliku käitumise (tegevuse, kõne, intonatsiooni, emotsionaalsuse);
- * osaleb enamasti koosmängus;
- * suudab mängu käigus lahendada lihtsamaid probleeme;
- * kasutab mängus rohkelt erinevaid ideid;
- * võtab mängus erinevaid ülesandeid ja jagab kaaslastega vastutust; viib mängu lõpuni;
- * jätkab eelmisel päeval alustatud mängu;
- * oskab organiseerida mängu, selgitada tuttava mängu reegleid teistele;
- * seab mängus eesmärgid;
- * märkab esemete erinevusi, hakkab esemeid võrdlema mälu järgi;
- * näeb esemete vastastikuseid seoseid ja asendeid, tunnetab ümbritseva maailma esemete mitmekesisust ning oskab teha üldistusi ja leida esemetel ühist;
- * sõnalistes õppemängudes koostab lühikesi jutukehi mänguasjadest ja hakkab ise välja mõtlema mängu ja mõistatusi.

7 aastane laps:

- * tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- * rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- * algatab erinevaid mängu ja arendab mängude sisu;
- * täidab mängudes erinevaid rolle;
- * järgib mängureegleid ja oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- * suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- * tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängudes;
- * kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

5.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse, st oskust juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Eesmärgid:

- * laps oskab teadlikult juhtida oma tunnetusprotsesse;

- * laps on suuteline õppima uusi oskusi ja mõisteid, saab aru ümbruskonnas toimuvatest sündmustest, kasutab mälu sihipäraselt ja täpselt ning oskab lahendada väiksemaid probleeme.

Põhimõtted:

- * laps õpib igapäevategevustes koostegemise ja suhtlemise kaudu;
- * mida väiksem on laps seda suurem on rõhuasetus lapsega koos tegutsemisel;
- * saata kõiki tegevusi kõnega ning õhutada last kõnekeelt kasutama;
- * põhirõhk õppimisel mängu kaudu;
- * järgida lapse individuaalsust- iga laps õpib oma rütmis.

5.2.1. Lapse eeldatavad tunnetus- ja õpioskused

3 aastane laps:

- * leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu;
- * plaanib osaliselt oma käitumist ja iseendale suunatud kõne vahendusel;
- * keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
- * tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
- * kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mäluvilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsamal rollimängus;
- * mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
- * on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- * osaleb dialoogis;
- * jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemustele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
- * mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
- * rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- * omab ettekujutust arvmõistest ja värvuste nimetustest;
- * leiab võrdluse alusel asjade ühiseid ja erinevaid jooni ning nende vahelisi seoseid, kasutab info saamiseks kõnet;
- * tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik;
- * omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet

5 aastane laps:

- * tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;
- * reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
- * tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused koos eakaaslastega;
- * tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- * konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
- * osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;
- * räägib esemetest, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib;
- * keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümme minutit;
- * oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
- * eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistustasemest;
- * omab ettekujutust numbritest, tähtedest ja sümbolitest;

- * omandab kogemusi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme;
- * kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitselt lihtsamaid meeldejätmise viise.

7 aastane laps:

- * organiseerib ja planeerib oma igapäevaseid tegevusi, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
- * suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdavas rollis;
- * toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlusele teistega;
- * keskendub korraga mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks;
- * seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valitseb tegutsemisstrateegiaid;
- * katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonid;
- * osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid;
- * liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
- * loob uusi seoseid eeskju, seletuste, kuulamise ja nägemise kaudu;
- * kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist;
- * kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi;
- * huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;
- * teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboliteid, kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid 1-2 silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
- * orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudsed kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga;
- * oskab suunamise ning õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid; tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäätavat materjali.

5.3. Sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Inimese vaimsed võimed ja sotsiaalsed oskused on tihedalt seotud. Lapse sotsiaalne areng peab tagama ühiskonnas elamiseks vajalike sotsiaalsete oskuste ja pädevuste omandamise.

Sotsiaalsed oskused – lapse oskus teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Enesekohaste oskuste all mõistame lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Eesmärgid:

- * laps omandab sotsiaalsete teadmiste, oskuste ning väärtushinnanguliste hoiakute mudelid;
- * laps õpib eristama endast lähtuvaid kogemusi ja reaktsioone teiste omadest ning mõistma, et inimestel võivad olla erinevad kogemused, tunded ja mõtted;
- * koos eneseteadvuse ja *mina* arenguga õpib laps hindama ning arvestama ka teiste seisukohti ja hinnanguid;
- * laps teadvustab oma võimeid, oskusi ja emotsioone ning oskab juhtida oma käitumist

Põhimõtted:

- * võrdsed hariduslikud võimalused - väärtustada iga last sellisena, nagu ta on, ning toetada ja innustada teda;
- * väärtustada lapse mõtteid ning aktiivset osalemist;

- * pakkuda võimalusi tegutseda paaris ja rühmas. Üheskoos tegutsemine ning sotsiaalsed oskused on õppimise alus;
- * täiskasvanu isiklik eeskuju;
- * sobivate käitumismudelite selgitamine ja põhjendamine.

5.3.1. Lapse eeldatavad sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

3 aastane laps:

- * saab aru, et inimestel võivad olla temast erinevad tunded ja emotsioonid;
- * on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;
- * väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
- * võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- * tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- * enesekindlus on kõikum; enesekindluse saavutamiseks vajab turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid;
- * osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;
- * jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;
- * loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;
- * algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus;
- * täidab igapäevaelu rutiini;
- * järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

5 aastane laps:

- * hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- * väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- * suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses;
- * suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;
- * on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- * imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;
- * eelistab sootüübilisi mängu;
- * naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust; teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- * aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt; kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt;
- * oskab avalikus kohas sobivaldalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte

7 aastane laps:

- * mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi;
- * vastutab rohkem oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest;
- * suudab oma emotsioone ning käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusesse sallivamalt;
- * suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem oma vanematest;
- * algatab mängu ja tegevusi;
- * püüab kõigega hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes; otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnetele;
- * hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise;
- * loob sõprussuhteid;
- * järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi;
- * talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse;
- * arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul.

6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED

- * Lapse arengu jälgimise ja analüüsimise eesmärk on koguda lapse kohta informatsiooni, mida saab kasutada õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel ja õppekava arendamisel, lapse individuaalsuse arendamisel, lapse kohta tagasiside andmisel lapsevanemale.
- * Lapse arengu analüüsimiseks ja hindamiseks on lasteasutuse pedagoogiline nõukogu välja töötanud vaatluslehe lapse arengu jälgimiseks.
- * Lapse arengu vaatlusleht annab informatsiooni järgmiste aspektide kohta:
 - * üldoskused;
 - * mänguoskused;
 - * tunnetus- ja õpioskused;
 - * enesekohased oskused.

Lisaks sisaldab vaatlusleht informatsiooni lapse huvide, iseloomu jm tähelepanekute kohta lapse tegevuses.

- * Lapse arengu vaatluslehte täidetakse vähemalt üks kord aastas, kuid arengu jälgimine on pidev protsess.
- * Lapse koolivalmiduse hindamiseks kasutatakse – juhendatud joonistamise vaatlust (Kikas, 1998).
- * Vähemalt 1x aastas viiakse lapsevanematega läbi arenguvestlus. Arenguvestlus annab tagasisidet lapse arengu ja õppimise tulemustest ning selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.
- * Igale lapsele koostatakse arengumapp, mis on aluseks individuaalsele arenguvestlusele lapsevanemaga.
- * Arengumapp sisaldab: *tähelepanekuid lapse tegevuse kohta; *lapse töötulemuste näidiseid; *lapse huvitavaid ütlemissi;* vajadusel individuaalset arengukava.
- * Lapsevanemal on õigus tutvuda oma lapse arengumapiga.
- * Lasteasutusest lahkudes saab laps oma arengumapi kaasa.
- * Lapse arengu hindamise põhimõtteid tutvustatakse lapsevanematele.

6.1. Arenguvestluste läbiviimise põhimõtted

- * Arenguvestlus on usalduslik pedagoogide ning lapsevanemate vaheline arutelu lapse senisest arengust ja lapse edasiseks arenguks soodsate tingimuste loomisest.
- * Arenguvestlus annab tagasisidet lapse arengu ja õppimise tulemustest ning selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.
- * Arenguvestluseks ettevalmistavad tegevused:
 - * lapse arengu hindamine ja analüüsimine;
 - * arengumapi koostamine;
 - * ettevalmistuslehe ehk küsimustiku koostamine lapsevanemale (lähtudes vestluse eesmärkidest);
 - * koostöös lapsevanemaga määrata kindlaks vestluse kuupäev ja kellaaeg (vestluse optimaalne aeg – 1 tund);
 - * kokkuvõtte arenguvestlusest vormistatakse kirjalikult ja sellele kirjutavad allkirjad nii vestluse läbiviija, kui lapsevanem.
- * Arenguvestluse läbiviimisel saadud info on konfidentsiaalne.
- * Arenguvestlus viiakse läbi 1x aastas.

6.2. Koolivalmiduskaarti koostamine

Koolivalmiduskaart

Vastavalt Koolieelse lasteasutuse seaduse §16 lg 5 annab lasteasutus õppekava läbinule välja **koolivalmiduskaardi**, milles on kirjeldatud **koolikohustuslikus eas** lapse (PGS § 9 lg 2 alusel koolikohustuslik laps, kes on saanud enne **on käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks**) arengu tulemused. See tähendab, et koolivalmiduskaart antakse õppekava läbinuile, lasteaias kestab õppeaasta õppe algusest ühel kalendriaastal uue õppe alguseni järgmisel kalendriaastal. See

tähendab, et **koolivalmiduskaart väljastatakse lapsevanemale lasteasutusest lahkudes** (nt juuni, juuli, august). Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust Koolivalmiduskaardi vormi töötab välja lasteasutus oma õppekavas kehtestatud põhimõtete ja hindamissüsteemi alusel ning selle kinnitab direktor lasteasutuse õppekavas. Koolivalmiduskaardis on koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast lähtudes kirjeldatud lapse arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed. Selle allkirjastavad lapsevanem, lasteasutuse direktor, õpetajad, logopeed

Koolivalmiduskaardi väljastamise aeg.

Vastavalt Koolieelse lasteasutuse seaduse §16 lg 5 annab lasteasutus **õppekava läbinule** välja **koolivalmiduskaardi**, milles on kirjeldatud **koolikohustuslikus eas** (PGS § 9 lg 2 alusel **on koolikohustuslik laps, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks**) arengu tulemused. See tähendab, et koolivalmiduskaart antakse õppekava läbinuile, lasteaias kestab õppeaasta õppe algusest ühel kalendriaastal uue õppe alguseni järgmisel kalendriaastal. See tähendab, et **koolivalmiduskaart väljastatakse lapsevanemale lasteasutusest lahkudes** (nt juuni, juuli, august). Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust

Koolikohustuse edasilükkamine

Koolikohustuslik on isik, kes on saanud **enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks** (PGS § 9 lõige 2). Kui laps ei ole oma tervisest tulenevalt saavutanud koolikohustuslikku ikka jõudes õpingute alustamiseks vajalikku valmidust, võib ta nõustamiskomisjoni soovitusel asuda koolikohustust täitma ühe õppeaasta võrra hiljem (PGS § 9 lõige 3).. Kui laps käib lasteaias, esitab lapsevanem koolikohustuse edasilükkamise taotlemiseks nõustamiskomisjonile koos teiste dokumentidega ka lapse **koolivalmiduskaardi**. Lõpliku otsuse lapse koolikohustuse täitmise edasilükkamise kohta teeb nõustamiskomisjon hiljemalt **25. maiks** ja teavitab sellest lapse elukohajärgset valla- või linnavalitsust ning lapsevanemat (sots.min 27. mai 1999. a määrus nr 41)

Varem kooli

Vanema taotlusel peab vald või linn tagama võimalused põhihariduse omandamiseks elukohajärgses koolis koolikohustuslikust east nooremale lapsele, kui nõustamiskomisjon või lasteasutus, kus laps käib, on hinnanud lapse koolivalmidust ja soovitanud tal kooli õppima asuda ning vanem on teavitanud valla- või linnavalitsust lapse õppima asumise soovist **enne käimasoleva aasta 1. maid**. Kui vanem teavitab valla- või linnavalitsust õppima asumise soovist pärast 1. maid, võib elukohajärgne kool võtta lapse õpilaseks vastu vaba õppekoha olemasolul (PGS § 7 lg 5).

Lapse koolivalmidust hindab koolieelne lasteasutus, kus laps alusharidust omandab. Lähtuvalt koolieelse lasteasutuse seadusest väljastab lasteasutus **koolivalmiduskaardi** lapsevanemale. Vanemal on õigus vajaduse tekkimisel pöörduda lapse koolivalmiduse hindamiseks ka nõustamiskomisjoni. Nimetatud protseduur on aga eelkõige vajalik lasteaias mittekäivate laste või vaidlusküsimuste puhul.

See tähendab, et kui lapsevanem on avaldanud sellekohast soovi, on lasteasutus kohustatud väljastama tema lapse kohta **hinnangu lapse koolivalmiduse** kohta, ajaliselt **hiljemalt** käimasoleva aasta **1. maiks**. Lasteasutuse kohustus on hinnata koolivalmidust, õppima asumist ei pea soovitama kui pedagoogid seda õigeks ei pea ning laps ei ole realselt koolivalmis.

7. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED

Erivajadusega lapsega tehtava töö eesmärk: laps saab aluse elamaks täisväärtuslikku elu hoolimata erivajadusest.

Erivajadustega laps on on laps, kes vajab ajutiselt või pikemaajaliselt suuremat tähelepanu tema erilise vajaduse tõttu. Keskkonda kohandatakse vastavalt lapse vajadustele.

- Diagnoositud erivajadused: kõne-, keha-, nägemis-, kuulmispuue, vaimupuue, spetsiifilised arenguhäired, pervasiivsed arenguhäired.

- Diagnoosimata erivajadused: andekus ja erivõimed (musikaalsus, kunstikalduvus vms), mitte eesti keelekeskkonnast lapsed, õpiraskuste ennetamine (Nt koolivalmiduse edasilükkamise korral).

Arengu toetamise põhimõtted:

- * Arendustegevuse alustamine niipea, kui seda on märgatud.
 - * Lapse arengu mahajäämuse, eripära või andekuse varajaseks märkamiseks annab võimaluse järjepidev laste arengu hindamine ja perioodiline analüüsimine.
- * Individuaalne lähenemine vastavalt lapse arenguliste erivajadustele ja keskkonna võimalustele:
 - * erivajadustega laste õpetamisel peetakse silmas arendustegevuse üldisi põhimõtteid:
 - arendustegevuse planeerimise ja läbiviimise aluseks on lapse arenguvaldkondade eelnev hindamine;
 - esmase kahjustuse ja sellest tulenevate teiste kõrvalkallete koosmõju arvestamine;
 - arendava õpetuse rakendamine, mis toetub käsitlusele lähimast arengutsoonist;
 - lapse sihipärane arendamine algab võimalikult varajases eas;
 - arenguetapile juhtiva tegevusega arvestamine;
 - erivajadustega lapse õpetamisel on suurem rõhuasetus lapse sotsialiseerumisele;
 - * erivajadusega lapsele koostatakse vajadusel koostöös logopeedi/eripedagoogi jt erialaspetsialistidega ning lapsevanemaga õppeaasta alguses individuaalne arenduskava (IAK);
 - * individuaalne arenduskava määrab kindlaks lapse eripära (võimed, keeleline ja kultuuriline taust, tervislik seisund, isiksuseomadused) arvestava õppe-kasvatuse eesmärgid ja eriabi teenused, mis toetavad lapse igakülgset arengut ja õppe-eesmärkide saavutamist;
 - * individuaalne arenduskava koostatakse pärast lapse arengu jälgimist ja arengutaseme väljaselgitamist, mille tulemusena selgitatakse välja arenguaspektid, mille osas lapse arengutase erineb eakohasest;
 - * üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ja lapse edasistest arenguvajadustest;
 - * erivajadusega lapse arengu toetamiseks tehakse vajadusel kohandusi lapse kasvukeskkonnas ja/või rühma tegevuskavas;
 - * lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri sailitamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel
- * Perekonna ja spetsialistide kaasamine, meeskonna ja võrgustikutöö:
 - * individuaalse arenduskava rakendumise eest vastutavad rühmaõpetajad, logopeed ja aineõpetajad koostöös lapsevanemaga;
 - * arenguliste erivajadustega lapse puhul individuaalse arengukava koostamisel ja järgimisel võetakse arvesse lapsele koostatud isikliku rehabilitatsiooniplaani koostanud erialaspetsialistide juhiseid. Vajadusel tehakse koostööd;
 - * üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest ja lapse edasistest arenguvajadustest;
 - * lapse erivajaduse puhul kaasatakse lasteasutuse töösse tugiisik, kes toetab last igapäevategevustes ja individuaalse arenduskava rakendamise;
 - * koolikohustuse täitmise pikendamise taotlemiseks suunatakse laps Tartu maakonna nõustamiskomisjoni;
 - * koolikohustuse täitmise edasilükkumise korral koostatakse lapsele individuaalne arenduskava.
- * Lapse perekonna nõustamine ja juhendamine tegevusteks oma lapsega:
 - * lapsevanemale tagasiside andmine arenguveestluse käigus;
 - * arutelu lapse ja pere vajaduste üle;

- * antakse teavet lapsevanemale lasteaias ja piirkonnas olemasolevate arendamisvõimaluste kohta.
- * Lapse ja perekonna iseseisvuse toetamine nii palju, kui see on võimalik.
- * Ühest kasvukeskkonnast teise ülemineku toetamine

8. KOOLIKS ETTEVALMISTAMISE PÕHIMÕTTED

Lapse valmisolek õpingute alustamiseks koolis kujuneb järk-järgult kogu koolieelse ea jooksul. Seda mõjutavad nii sünnipäraseks eeldused kui ka kasvukeskkond, milles laps areneb. Samuti on oluline roll inimestel, kes lapse arengut suunavad.

Lapsele luuakse lasteasutuses võimalused igakülgseks arenguks, et tulla toime koolis ja edaspidises elus.

Koolivalmiduse kujunemist vaadeldakse läbi lapse arengu põhivaldkondade:

motoorika:

- * üldkehalised võimed ja oskused (kehatunnetus, tasakaal, koordineatsioon, põhiasendid ja -liigutused);
- * käefunktsioonide areng ja käelised oskused, kahe käe koostöö;
- * silma ja käe koostöö

sotsiaalsed oskused:

- * suhtlemine laste ja täiskasvanutega;
- * käitumisharjumused;
- * enesehinnang ja meeleolu;
- * mänguoskused

kommunikatsioon:

- * mitteverbaalne ja verbaalne suhtlemine;
- * kõne mõistmine ja kasutamine;
- * suuline ja kirjalik kõne

kognitiivsed oskused:

- * tähelepanu, taju, mälu ja mõtlemise areng;
- * õpioskused (jäljendamine, tegevuse lõpuleviimine, probleemi lahendamine jt);
- * üldteadmised, teabe mõistmine ja kasutamine;
- * motivatsioon ja iseseisvus;
- * muusika ja rütmitunnetus

eneseteenindus:

- * esmased eneseteenindusoskused (seotud lapse enese keha eest hoolitsemisega);
- * teised eneseteenindusoskused (seotud lähiümbrusega);
- * tervise hoidmine

Vastavalt lapse vanusele, minnakse järk-järgult mänguliselt õppetegevuselt üle püsivust nõudvamatele ja pikematele tegevustele.

Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse pedagoogide poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelsel perioodil.

Vajaduse ilmnemisel koostatakse individuaalne arenduskava neis valdkondades, milles laps abi vajab.

Lapsevanemat nõustatakse koolipikenduse küsimustes ja kasutatakse vajadusel erispetsialistide abi.

Lasteasutusest kooli minekul antakse lapsele välja õiend, kus on märgitud lapse lasteaias viibimise periood.

9. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Lasteasutuse ülesanne on toetada peresid laste kasvatamisel ja õpetamisel läbi erinevate koostöö vormide. Koostöö vormid lapsevanematega:

- * vestlused sh arenguvestlused;
- * arutelud, nõustamine;

- * lapsevanemate koosolekud;
- * teadetetahvliid, infovoldikud;
- * ühisüritused, õppekäigud;
- * meilid, telefonivestlused, kirjad

Koostöö lastevanematega põhineb vastastikul usaldusel, üksteisemõistmisel, lugupidamisel ja kogemuste vahetamisel.

Koostöö sisuks lapsevanematega on omavaheline info vahetamine, probleemide lahendamine ja ennetamine, vanemate kaasamine õppe- ja kasvatustöö planeerimisse, läbiviimisesse ja soodsa kasvukeskkonna loomisesse, tagasiside andmine vanematele lapse arengu kohta, et tagada vajalikud tingimused lapse igakülgseks arenguks ning ühtsed kasvatuspõhimõtted ja – eesmärgid kodu ja lasteasutuse vahel.

Vähemalt kord aastas küsitakse lapsevanematelt kirjalikku tagasisidet lasteasutuse tegevusele. Lapsevanemate huvide eest seisab ja lasteasutuse tegevust puudutavatesse olulistesse otsuste tegemisse on kaasatud lapsevanemate nõukogu.

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- * Lasteasutuse õppekava uuendades ja täiendades lähtutakse sisehindamise tulemustest.
- * Õppekava tulemuslikkust hinnatakse õppeaasta lõpul pedagoogilisel nõupidamisel.
- * Õppekava täiendamise aluseks on pedagoogilise nõukogu otsused. Ettepanekuid muudatusteks võivad teha lasteasutuse pidaja ja hoolekogu
- * Tulenevalt ettepanekutest ja parandustest tehakse õppekavas muutused ja parandused enne 31. augustit.
- * Õppekava muudatused kinnitab lasteasutuse direktori käskkirjaga